

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjielte

Kommuneplanens arealdel 2022-2034

Konsekvenser av punkt 31 - Endring og forkorting av bestemmelsene

Oppfølging av bygningsrådets vedtak 7.desember 2023

Høringsforslag
februar 2024

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 1 Formål	§ 1 Formål Kommuneplanens arealdel skal følge opp byutviklingsstrategien og bidra til å oppnå målene i kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032, <i>Trondheimsløftet - sammen skaper vi Trondheim</i> : (målene er Trondheimsløftet er gjengitt under her)	Kommunedirektøren foreslår: Bytte ut målene i Trondheimsløftet med de seks hovedgrepene for KPA - korterer og mer konkret	De seks viktigste og overordna grepene som skal følges om i KPA trekkes frem. Dette er en fordel med tanke på å fremheve formålet med KPA, og bestemmelsen blir samtidig kortere. Samtidig betyr denne endringen man må slå opp i samfunnsdelen "Trondheimsløftet" for lese målene denne definerer, ogs om også skal følges opp i KPA.
§ 2 Virkninger av planen	§ 2.1 Forholdet til kommunedelplaner Følgende kommunedelplaner går ved motstrid foran kommuneplanens arealdel: - kommunedelplan for Sluppen vedtatt i bystyret 02.02.2023 , med unntak av for områder omfattet av Nidelvkorridoren og områdene avsatt til næringsbebyggelse i kommunedelplanen. - kommunedelplan for Klett (under utarbeiding) - Kommunedelplan for Nyhavna, vedtatt 16.06.2016, med unntak av bestemmelsesområde #2 Byøkologisk forsøksområde, #3 Mobilitetshus og #4 Sjøbad Strandveikaia, samt areal til formålene framtidig blå/grønnstruktur, idrettsanlegg og tjenesteyting. Unntak gjelder også for krav til parkering, som skal følge kommuneplanens arealdel, men slik at bilparkering, unntatt handicap- parkering, fortsatt skal legges under terreng eller i mobilitetshus. - Kommunedelplan Dobbeltspor Leangen - Hommelvik, vedtatt 05.12.2019, frem til kommunedelplanen utgår som følge av tidsbegrensning.	KDP Nyhavna: Bestemmelsen er endret som følge av endringer i bestemmelsesområdene innenfor kommunedelplanen, se beskrivelse til vedtakspunkt 7. Kommunedirektøren foreslår: - KDP for Dobbeltspor strykes , da båndleggingen er utgått som følge av tidsbegrensning	- KDP for dobbeltspor strykes: Denne endringen følger automatisk av at båndleggingssonen er utgått. Ny trasé for jernbanen (rød linje) beholdes imidlertid i plankartet, og denne må hensyntas ved videre planlegging og nye tiltak i området.
§ 3 Plankrav og medvirkning	§ 3.3 Ved planlegging i sentrumskjerner og arealer som er viktige for allmennheten skal det inviteres til bred medvirkning tidlig i planprosessen.	Kommunedirektøren foreslår: Prosesskravet endres til en retningslinje.	Konsekvensen er at utvidet medvirkningsprosess ikke er sikret gjennom KPA. Retningslinjen sikrer imidlertid at dette blir vurdert.
§ 7 Levekår og folkehelse	§ 7.1 Folkehelse Alle planforslag skal bidra til å utvikle sosialt bærekraftige lokalsamfunn, som motvirker utenforskap, bidrar til tilhørighet og deltakelse og styrker fellesskapet. Tilrettelegging av arenaer som er viktige for inkludering skal prioriteres. Universell utforming, støy og luftkvalitet, solforhold, tilgang til gode uteoppholdsarealer og sosiale møteplasser i gangavstand, tilrettelegging for fysisk aktivitet, kriminalitets- og ulykkesforebygging og tiltak for å utjevne sosiale helseforskjeller skal vektlegges. Planforslag skal redegjøre for hvordan planen vil bidra til å oppnå kommunens mål for folkehelse og levekår, og for virkninger for folkehelse i planområdet og influensområder.	Bestemmelsen strykes.	Konsekvensen av å stryke bestemmelsen kan være mindre fokus på folkehelse og sosial bærekraft ved planlegging av nye tiltak. Andre avsnitt er samtidig til dels sikret i andre bestemmelser i forslag et til KPA, mens første avsnitt må man slå opp i samfunnsdelen "Trondheimsløftet" for å finne. Dokumentasjonskravet kan sikres i veileder.
	§ 7.2 Universell utforming Alle planforslag skal redegjøre for universell utforming i planområdet og i sammenheng med omgivelsene. Der det kan oppstå konflikt mellom ulike hensyn skal planarbeidet avveie alternative løsninger basert på prinsippet om inkludering og likeverd.	Bestemmelsen strykes.	Plan- og bygingsloven sikrer at prinsippet om universell utforming ivaretas i planlegging og byggetiltak. Andre setning er imidlertid ikke sikret i annet lovverk, og det anses som uheldig å ta ut denne bestemmelsen.
	§ 7.3 Barn og unge Ved utarbeiding av planforslag og gjennomføring av tiltak etter pbl § 20-1 skal barn og unges behov for leke- og oppholdsareal ivaretas i samsvar med rikspolitisk retningslinje for å styrke barn og unges interesser i planleggingen. <i>Barnetråkk og uttalelser fra elevråd og ungdommens bystyre skal brukes som dokumentasjon i saker som berører barn og unge.</i>	Bestemmelsen strykes.	Konsekvensen av å fjerne denne bestemmelsen er at man ikke får fastsatt at den rikspolitiske retningslinjen <i>skal</i> ivaretas. I henhold til retningslinjen er dette er kommunens ansvar.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 8 Arkitektur og byform		Hele kapittelet foreslås i vedtakspunkt 31 endret til retningslinje	Hele § 8 blir kun blir veiledende. Dette er uheldig, da dette er viktige prinsipper som bør følges opp i byutviklinga, herunder siste del av punkt tre i ny KPA <i>sikre attraktive bolig- og bymiljø</i> . Se forøvrig kommentarene til hvert enkelt punkt.
	§ 8.1 Generelle bestemmelser		
	§ 8.1.1 Gjeldende arkitektur- og byformingspolitikk for Trondheim skal være premissgiver for planlegging og arkitektonisk utforming av alle nye tiltak etter pbl § 20-1 a, b, c, e, f, h, i, k, l. Gjeldende arkitektur- og byformingspolitikk fremgår av “Veileder for arkitektur og byform” (under revidering)	Endret til retningslinje, og forkortet.	KPA stiller med endringen ikke krav om at nye tiltak skal følge opp gjeldende arkitektur- og byformingspolitikk for Trondheim. Dette kan få negative konsekvenser for videre byutvikling, da ikke alle aktører planlegger tiltak som bidrar positivt med tanke på arkitektur og utforming av et godt bymiljø.
	§ 8.1.2 Nye tiltak skal fremme stedets egenart, eksisterende kvaliteter, historiske strukturer og kulturminner, samt tilføre bymiljøet nye kvaliteter.	Endret til retningslinje, og slått sammen med punktet over.	KPA stiller da ikke krav om at nye tiltak skal bidra til å fremme stedenes egenart og kvaliteter, noen som over tid kan bety at disse kvalitetene forsvinner. Historiske strukturer og kulturminner er for øvrig sikret i § 9.
	§ 8.1.3 Til alle planforslag skal det utarbeides stedsanalyse i samsvar med veiledning for stedsanalyser fra Trondheim kommune (under utarbeiding). Stedsanalysen skal sendes inn til oppstartsmøte med kommunen.	Endret til retningslinje, og forkortet. Slått sammen med punktene over.	Utarbeidelse av en stedsanalyse i tråd med faste kriterier må sikres utenfor KPA. Stedsanalyse kan bidra til lettere planprosesser, da man får god oversikt over planforslagets påvirkning på omgivelsen fra starten av.
	§ 8.2 Byform		
	§ 8.2.1 Viktige landskapstrekk og landemerker, offentlige gater og byrom, blågrønne strukturer, viktige siktlinjer og offentlig tilgang til sjø og vassdrag skal være de overordnede premissene for bystrukturen, og ny bebyggelse skal underordnes disse elementene. <i>Byens viktigste landskapstrekk er høydedragene som omkranser byen, strandsonen, elve- og bekkedalene, jordbrukslandskapet, sammenhengende grøntdrag og markante trær.</i>	Bestemmelsen strykes.	Konsekvensen av endringen er at bystrukturens sammenheng og romdannelse får mindre fokus. Kravet om et finmasket og attraktivt gangnett er ivare tatt ved at det er foreslått flyttet til § 13 <i>Mobilitet</i> .
	§ 8.2.2. Bystrukturen skal planlegges slik at byens parker, torg og gaterom henger sammen og bidrar til et attraktivt og finmasket gangnett. Ny bebyggelse skal utformes og plasseres slik at det dannes gode, tydelige offentlige rom og fellesarealer som har god sammenheng med eksisterende og planlagt bystruktur.	Endret til retningslinje, og noe forkortet.	KPA stiller da ikke krav om at nye tiltak skal underordne seg disse overordnede premissene for bystrukturen. Dette kan få negative konsekvenser ved at byens karaktersitiske særtrekk og kvaliteter over tid forsvinner.
	§ 8.2.3 Høyhus a. Trondheim skal ikke utvikles til en høyhusby. b. Det skal ikke plasseres høyhus i Midtbyens landskapsrom eller på Ladehalvøya. c. Det kan vurderes nye høyhus i etablerte høyhusområder på Tempe, Rosten og Sluppen. <i>Høyhus i Trondheim er bygninger over 10 etasjer, eller mer enn 3 etasjer høyere enn omkringliggende bebyggelse.</i>	Endret til retningslinje.	Dermed åpnes det i praksis for at høyhus kan vurderes ved ny utarbeidelse av nye reguleringsplaner i alle byggeområder, også i Midtbyen og på Ladehalvøya. Dette kan gi mindre forutsigbare planprosesser og kan få negative konsekvenser ved at byens karaktersitiske særtrekk, hvor høyhus kun tillates i utvalgte områder, forsvinner over tid .
	§ 8.3 Arkitektur og bymiljø		
	§ 8.3.1 Menneskets opplevelse fra gateplan skal gi premisser for utforming av bygninger og byrom. Volumoppbygging og fasadeutforming skal skape variasjon og rytme mot gater og byrom, og attraktive oppholds- og gangsoner langs fasader.	Endret til retningslinje.	Dette er et tema som også ble særskilt omtalt i den vedtatte Byutviklingsstrategien, og bestemmelsen anses som viktig for å minne om at vi må planlegge i øyehøyde for å sikre et attraktivt bymiljø for de som oppholder seg, går og sykler der.
	§ 8.3.2 Høyde og plassering av bebyggelsen skal ivareta gode kvaliteter i tilliggende byrom, herunder lys- og solforhold, samt viktige siktlinjer og tiltakets fjernvirkning.	Bestemmelsen strykes.	Innholdet vurderes som godt nok ivare tatt i andre bestemmelser under § 8 (i dette høringsforslaget retningslinjer).
	§ 8.3.3 Arkitektonisk utforming skal forholde seg til bygningens funksjon og betydning for allmennheten, og være i samspill med omgivelsenes arkitektur og steds karakter.	Endret til retningslinje, forkortet til "Arkitektonisk utforming skal være i samspill med omgivelsenes arkitektur og steds karakter." Slått sammen med 8.3.1.	Den utelatte delen anses som overflødig. At resterende del blir veiledende Dette kan få negative konsekvenser ved at nye prosjekter bryter veldig med omgivelsen arkitektur og steds karakter.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
	§ 8.3.4 Fargesetting og materialbruk skal bidra til variasjon og særpreg i bymiljøet og bygge opp under Trondheims identitet.	Endret til retningslinje og forkortet, og slått sammen med 8.3.1.	KPA stiller da ikke krav om fargesetting og materialbruk som bidrar til variasjon og bygger opp under Trondheims identitet. Dette kan få negative konsekvenser ved at bymiljøet blir mer monotont og ikke bidrar til å bygge videre på Trondheims særpreg.
	§ 8.3.5 Det er ikke tillatt med svalganger mot offentlige gater og byrom.	Endret til retningslinje.	Det åpnes da for at etablering av svalganger mot offentlig gater og byrom kan vurderes. Bestemmelsen anses som viktig for å ivareta et rent arkitektonisk uttrykk ut mot offentlige gater og byrom.
	§ 8.3.6 Gater og byrom skal utformes slik at det dannes trygge og attraktive oppholds- og gangsoner og med utstrakt bruk av bytrær og andre blågrønne kvaliteter. Tiltak skal plasseres slik at det kan tilrettelegges for fortau eller annet gangtilbud, og infrastruktur for kollektiv og sykkel langs definert kollektivtrasé og sykkelnett.	Endret til retningslinje og forkortet ved at siste setning er strøket.	KPA sikrer da ikke utforming av gater og byrom med plass for opphold, bytrær og andre blågrønne kvaliteter. Dette kan gjøre det vanskeligere å sikre et attraktivt bymiljø, som både bidrar til bedre trivsel og kan få flere til å gå og sykle.
	§ 8.3.7 Bygg, anlegg og konstruksjoner skal ha god terrengmessig tilpasning ut fra hensynet til god arkitektonisk utforming, naturgitte forutsetninger, sikkerhet, helse, tilgjengelighet og naturmiljø. <i>Hovedinnganger skal plasseres mot de gatene og byrommene som har de viktigste ganglinjene og møteplassene. For å oppnå god tilpasning til terrenget bør tiltaket tilpasses de viktige naturelementene og bygde omgivelser på stedet. God terrengtilpasning skal redusere behov for fyllinger, skjæringer og forstøtningsmurer. Eventuelle murer skal utføres i høy kvalitet, hovedsakelig i naturstein og/eller med terrassering og plass til beplantning.</i>	Endret til retningslinje. Retningslinjen er forkortet ved at andre setning er strøket.	Mindre fokus på terrengtilpasning kan få negative konsekvenser for videre byt utvikling, da ønske om høy utnyttelse bidrar til at terrengtilpasning ikke blir tilstrekkelig ivarettatt i mange prosjekter. Dette fører økt behov for flere skjæringer og fyllinger i bymiljøet, og ofte behov for høye murer som skaper barrierer.
§ 9 Kulturminner og kulturmiljø			
	§ 9.2 Antikvarisk verdifull bebyggelse - klasse A, B og C Antikvarisk verdi forstås som historisk, arkitektonisk eller annen kulturhistorisk verdi. Bebyggelse markert som antikvarisk verdifull i klasse A og B, vist i kulturminnekartet i Trondheim kommunes innsynsløsning, skal i størst mulig grad etterstrebtes bevart i sin helhet, og ikke vesentlig endres. Med vesentlig endring forstås svekking av bygningens utvendige antikvariske verdi. Bebyggelse markert som antikvarisk verdifull i klasse C vist i kulturminnekartet i Trondheim kommunes kartløsning skal søkes bevart. Ved tiltak som endrer bygningens uttrykk og detaljering skal bygningens antikvariske verdi vektlegges. For å ivareta bygningenes antikvariske verdi skal det legges særskilt vekt på å bevare opprinnelige og/eller eldre detaljering og materialbruk, herunder vinduer, dører, porter, tak, omramminger og kledning. Med “eldre” menes bygningsdeler fra byggeår. Der disse ikke finnes menes bygningsdeler fra før 1940. Ved tilbakeføring av bebyggelsen skal det foreligge dokumentasjon av opprinnelig/tidligere situasjon. Ved brann tillates kun gjenoppføring av bygg i eksisterende volum og høyde.	Kommunedirektøren foreslår: Forklaringer og henvisninger som ligger inne i bestemmelsen omgjøres til retningslinje.	Lite betydning.
	§ 9.3 Hensynssoner kulturmiljø Innenfor hensynssoner kulturmiljø skal det tas særlige hensyn ved utarbeiding av planforslag og ved søknad om tiltak etter pbl § 20-1. Tiltak skal fremme vern av kulturminnet eller kulturmiljøet. Den kulturhistoriske bebyggelsens egenart og områdets særpregede kulturmiljø skal sikres og opprettholdes. Hensynssonens strøkskarakter skal være retningsgivende for byggehøyder, volum, utforming, materialbruk og farger. Estetikk og kvalitet skal vektlegges, samt bevaring av store trær og andre grønne kvaliteter. Ved nye tiltak innenfor eller nær hensynssonene kan kommunen kreve at kulturmiljøet/landskapet dokumenteres og at det redegjøres for hvordan tiltaket ivaretar og foredrer områdets kulturhistoriske verdier.	Kommunedirektøren foreslår: Legges til en bestemmelse som sier: "Spesifikke retningslinjer for de ulike hensynssonene er angitt i vedlegg til arealdelen <i>Kulturmiljø og antikvarisk bebyggelse</i> og skal være retningsgivende ved utforming av nye planer og tiltak." Siste avsnitt om dokumentasjon endret til retningslinje.	Ved å legge til setning om de spesifikke retningslinjene her, samles det som står om hensynssoner kulturmiljø i § 9. Setningen sikrer at retningslinjene som tidligere lå under § 29.6 skal følges opp selv om de er flyttet fra bestemmelsesdokumentet og over i vedlegget <i>Kulturmiljø og antikvarisk bebyggelse</i> , og henviser til hvor de finnes. Dette blir på samme måte som at det angis i § 15.1 Klimamål at: “Klimaveileder for plan- og byggesaker i Trondheim kommune” skal legges til grunn ved valg av løsninger. Endring av siste del til retningslinje har liten betydning.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 10 Bolig og bokvalitet			
	§ 10.2 Kvaliteter ved boenhetene Ensidig belyste boenheter utenfor byggesone 1 og 2, må ha oppholdsrom med solinnfall 21. april i minst tre timer etter kl 12. Alle boenheter skal uansett tilfredsstille minst to av kvalitetskriterie A-C med unntak av innenfor S1 hvor minst ett av kvalitetskravene skal tilfredsstilles. Punkt B er obligatorisk for ensidig belyste boenheter i byggesone 2. A. sove- eller oppholdsrom med fasade mot stille side, ikke dempet fasade B. oppholdsrom, eller privat uteoppholdsplass i tilknytning til oppholdsrom, med solinnfall 21. april i minst tre timer C. boenheter over 30 m2 og/eller med minst ett soverom i tillegg til oppholdsrom <i>Alle boenheter bør samtidig minst oppfylle halvparten av følgende kvalitetskriterier:</i> - gjennomgående boenhet eller hjørneleilighet - størrelse over 40 m2 - utsikt fra stue/hovedoppholdsrom direkte mot landskap/større park /grøntområde - tilgang til privat eller felles uteoppholdsareal på bakken - beliggenhet utenfor rød støysone - beliggenhet utenfor rød og gul støysone	Forenkling er vurdert. To alternativer høres: - alternativ A: kun forenklet tekst, innholdet skal være det samme - alternativ B: bestemmelsen forenkles til én setning som gjengir formålet med bestemmelsen: "Alle boliger skal ha tilstrekkelig kvalitet." Retningslinjen suppleres med flere kvalitetskriterier og det anbefales at minst halvparten av disse er oppfylt for alle boenheter.	Alternativ A: Denne endringen anses ikke å ha noen vesentlig konsekvens, da innholdet i bestemmelsen ikke er endret. Alternativ B: Konsekvensen av denne endringen er at KPA ikke definerer hvilke minimumskvaliteter som skal oppfylles, og at det må defineres ved utarbeidelse av reguleringsplan eller ved søknad om byggetiltak hva som er "tilstrekkelig kvalitet". Minimumskrav med tanke på beskyttelse mot støy vil likevel gjelde i tråd med bestemmelsenes § 19 <i>Støy og stille områder</i>. Kvalitetskriteriene angitt i retningslinjen vil bidra til å sette fokus på hva som bør vurderes når "tilstrekkelig kvalitet" skal fastsettes ved detaljregulering eller ved søknad om byggetiltak. Til info varslet Statsforvalteren følgende innsigelser angående bokvalitet ved første høring av bestemmelsene: Byggesone 1: <i>Statsforvalteren som helsemyndighet har innsigelse til planforslaget inntil alle fremtidige beboere er sikret akseptabel bokvalitet, og da inntil det ikke lenger er åpning for ensidig nord- eller østvendte ett-roms boenheter uten tilgang til stille side, eller at det stilles krav om at alle boenheter skal ha solinnfall minimum 3 timer 21. april etter kl. 12:00. Hjemmel er Pbl § 5-4 og bakgrunn er gitt i H-2/14 og veileder fra helsedirektoratet om systematisk folkehelsearbeid.</i> Byggesone 2: <i>Statsforvalteren som helsemyndighet har innsigelse til planforslaget inntil alle fremtidige beboere er sikret akseptabel bokvalitet, og da inntil bestemmelsene sikrer tilgang til stille side og solinnfall i minst tre timer etter kl. 12:00 21.april. Hjemmel er Pbl § 5-4 og bakgrunn er gitt i H-2/14 og veileder fra helsedirektoratet om systematisk folkehelsearbeid.</i>

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
	§ 10.3 Fellesarealer innendørs Ved planforslag med 20 boliger eller mer skal det sikres etablering av innendørs felles oppholdsareal med følgende størrelser: - for 20-50 boenheter minimum 30 m2 som et samlet areal - for 50-100 boenheter minimum 50 m2 som et samlet areal - for over 100 boenheter minimum 75 m2 som et samlet areal og for hver boenhet over 100 minimum 0,5 m2 ekstra areal <i>Fellesarealet skal fortrinnsvis ligge i første etasje og ha direkte kontakt med gaterommet der hovedadkomsten til boligene ligger. Ekstra fellesareal for over 100 boenheter kan inneholde andre fellesfunksjoner, som gjesteleilighet, verksted eller kjøkken, men arealet skal ha kvaliteter tilsvarende oppholdsrom.</i>	Bestemmelsen er vurdert fjernet. Forslag til forenkling høres.	Forlag til forenkling endrer ikke innhold/betydningen av bestemmelsen. Å fjerne bestemmelsen eller omgjøre den til en retningslinje vil kunne medføre at disse kvalitetene kun etableres i boligprosjekter hvor det er forventet høy betalingsevne fra de som skal kjøpe/bo. Det vil si i områder som fra før har innbyggere med høy betalingsevne og gode levekår. Dette vil igjen kunne medføre en vesentlig kvalitetsforskjell på boliger som bygges i områder som har gode levekår og områder som har dårligere levekår, og over tid bidra til å forsterke forskjellene. Å bygge nye boligområder og bydeler som legger til rette for fellesskap og sosialt bærekraftige bomiljø er et viktig grep i ny KPA for å følge opp Samfunns mål 2 i "Trondheims løftet": <i>Trondheim skal være en mangfoldig by med et sterkt fellesskap.</i> Under samfunns mål 2 er det blant annet sagt at TK skal: - Sikre at alle har tilgang til gode og trygge boliger, og bomiljø med møteplasser og kvaliteter som gir positive helseeffekter - Sikre mangfoldige bomiljø, og arbeide aktivt for å forberede områder med levekårsutfordringer - Sikre en inkluderende by for alle, der bymiljø, bygninger og møteplasser er tilgjengelige og åpne for alle, og støtte initiativer til dette
	§ 10.4 Uteoppholdsareal (...) Minste uteoppholdsareal skal oppfylle følgende krav: a. Arealet skal være mest mulig sammenhengende, og små eller smale oppstykkede arealer skal unngås. b. Alle boenheter skal ha maksimalt 100 meter trygg gangavstand fra hovedinngang i bygget til nærmeste del av uteoppholdsarealet på bakkeplan. c. Minst halve arealet skal ha sol i minst 3 timer ved vårjevndøgn etter klokka 12, samt klokka 18 midtsommers. d. Arealet skal være mest mulig sammenhengende, og små eller smale oppstykkede arealer skal unngås. Utforming av uteoppholdsarealene skal ivareta sammenheng med omkringliggende byrom, blågrønne strukturer og landskap. Areal som er brattere enn 1:3 kan ikke medregnes hvis ikke arealet har særlige bruksverdier. Areal mindre enn to meter fra private vinduer inn mot oppholdsrom kan ikke medregnes som felles uteoppholdsareal. e. Tekniske installasjoner som trafokiosker, høyspentrom og lufteanlegg skal plasseres slik at de ikke reduserer kvalitet og bruksverdi på uteoppholdsarealene. f. Areal som kreves lagt på bakkeplan skal ligge på naturlig terreng, eller på dekke med god terrengkontakt, dimensjonert for å kunne bære permanent vegetasjonsdekke. g. Tellende uteoppholdsareal skal være skjermet mot motorisert trafikk og forurensing, og tilfredsstillende grenseverdiene i tabell 2 i T-1442/21. Unntak er inntil ¼-del av felles uteoppoldsareal i byggesone 1, som kan ha støy inntil 3 dB over grenseverdi angitt i T-1442/21, men areal særlig tilrettelagt for barn og unge kan ikke etableres her. <i>Boenheter i første etasje bør ha oppholdsareal på terreng i direkte tilknytning til boenheten.</i>	Kommunedirektøren foreslår: Punkt e og deler av punkt d (andre setning) endres til retningslinjer. Resterende del av punkt d slås sammen med punkt a.	Bestemmelsen blir noe kortere. De delene av bestemmelsen som endres til retningslinjer er de delene som i minst grad trenger å være absolutte krav. Denne endringen anses derfor ikke å ha vesentlige konsekvenser for kvaliteten på uteoppholdsarealene.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 11 Natur og grønne kvaliteter			
	§ 11.1 Natur og grønne kvaliteter Ved utarbeidelse av planforslag og søknad om tiltak skal det dokumenteres hvordan berørte naturverdier og økologiske funksjoner ivaretas. Forbedringstiltak, herunder muligheter for naturrestaurering, skal vurderes. <i>Det til enhver tid oppdaterte kunnskapsgrunnlaget om naturverdier i nasjonale og lokale kartbaser skal brukes. Eksempler på sistnevnte er kommunens naturtype- og viltkart.</i>	Bestemmelsene høres i to alternativer: Alternativ A - utvidet versjon som svar på vedtakspunkt 25: se beskrivelse i vedlegg 1. Alternativ B - forenklet versjon som svar på vedtakspunkt 31. Siste setning forkortes til "Forbedringstiltak skal vurderes." og retningslinjen strykes.	<i>Alternativ A - utvidet versjon som svar på vedtakspunkt 25: se beskrivelse av konsekvenser i vedlegg 1.</i> Alternativ B - forkortet versjon som svar på vedtakspunkt 31: Bestemmelsen skal bidra til å følge opp hovedgrep 2 i ny KPA: bevare og tilbakeføre områder for landbruk, natur og friluftsliv (...) Konsvensen av denne endringen er at: - naturrestaurering spesifiseres ikke som tiltak, mindre fokus på dette - ingen henvisning til kunnskapsgrunnlag gjør at andre knnskapsgrunnlag legges til grunn, og at dette må gjøres om, dermed brukes mer tid/ressurser
	§ 11.2 Verdifull vegetasjon Verdifull vegetasjon skal i størst mulig grad etterstrebes bevart, og det skal sikres nok areal over og under bakken for å ivareta rotsystem og naturlig krone for verdifulle trær. Allétrær og trerekker som må fjernes skal erstattes. <i>Verdifull vegetasjon er bytrær, store trær og annen vegetasjon som har stor betydning for naturmangfold, kulturhistorie, landskapsbilde, lokalklima, klimatilpasning, fordrøyning, stedsidentitet og/eller karbonlagring.</i> <i>Bytrær er trær i urbane omgivelser som parker, gater eller andre offentlige eller private byrom. Store trær defineres som trær med stammeomkrets over 90 cm, målt 1 meter over terreng.</i> <i>Fremmede arter omfattes normalt ikke av bestemmelsene, men bør vurderes bevart dersom de har viktig betydning for kulturhistorie, landskapsbilde, lokalklima, klimatilpasning eller stedsidentitet hvis det ikke er fare for spredning til sårbar natur.</i> <i>Formålgrenser for samferdselsanlegg og byggegrenser skal settes utenfor rotsonen til verdifulle trær. Denne tilsvarer forventet største omkrets for treets naturlige krone. Veileder for arbeid nær trær bør følges.</i>	Bestemmelsen er foreslått forenklet som svar på vedtakspunkt 31 til: "Verdifull vegetasjon skal i størst mulig grad etterstrebes bevart." Kun første avsnitt av retningslinjen er beholdt. NB: som følge av vedtakspunkt 27 høres bestemmelsen med ett tillegg som skal forhindre unødvendig hogst.	Å bevare verdifull vegetasjon er et viktig grep i ny KPA. - hovedgrep 2 i ny KPA: <i>bevare og tilbakeføre områder for landbruk, natur og friluftsliv (...)</i> - Samfunns mål 1 i "Trondheimsløftet": <i>delmål 1.5: Naturen i Trondheim er livskraftig og robust, og TK skal bl.a.: Styrke og oppdatere kunnskapen om naturen i Trondheim, synliggjøre de umistelige verdiene og hva som må til for å ta vare på naturmangfoldet</i> Konsvensen av foreslått endring er at KPA i mindre grad definerer hva som er verdifull vegetasjon og hvordan den skal ivaretas. Dette vil igjen medføre at det må vurderes i hver enkelt sak hva som skal defineres som verdifull vegetasjon, og hvordan den skal bevares. Muligheten for ulik behandling blir større. <i>Se beskrivelse av konsekvenser av vedtakspunkt 27 i vedlegg 1.</i>
	§ 11.3 Ny vegetasjon Ved utarbeidelse av planforslag og søknad om tiltak skal det legges til rette for ny vegetasjon i form av trær og annen vegetasjon, grønne tak og fasader eller andre grønne elementer som kan bidra til å styrke naturmangfold og økosystemtjenester. I områder mellom blå/grønnstruktur skal det vurderes hvordan trær, beplantning og blå/grønne kvaliteter kan styrke forbindelsene mellom områder med blå/grønnstruktur.	Bestemmelsen foreslås forkortet ved at andre avsnitt strykes. Bestemmelsen slås sammen med § 11.2.	Å legge til rette for ny vegetasjon er et viktig grep i ny KPA for å følge opp Samfunns mål 1 i "Trondheimsløftet": <i>delmål 1.5: Naturen i Trondheim er livskraftig og robust</i><i>hovedmål</i>, TK skal bl.a.: <i>Opprettholde og styrke velfungerende økosystemer for å bevare naturmangfoldet, plante mer grønt i hele byen, og sikre blågrønn faktor i reguleringsplaner</i> Konsekvensen av foreslått endring at det særskilte fokuset på kvaliteter som kan styrke forbindelsene mellom områder med blå/grønnstruktur fjernes.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 12 Overvann og vassdrag			
	§ 12.2 Blågrønn faktor Alle planforslag skal dokumentere at Trondheim kommunes norm for blågrønn faktor kan oppfylles ved gjennomføring av planen. Ved tiltak som er omfattet av pbl § 20-1 a og l , skal Trondheim kommunes norm for blågrønn faktor være dokumentert oppfylt. <i>Ved tiltak etter reguleringsplan som gjelder foran kommuneplanens arealdel 2023-34 skal det tilstrebes å oppnå normkrav til blågrønn faktor.</i> <i>Normen gjelder ikke, men kan brukes som retningslinje for følgende områder:</i> • Marka og offentlig grønnstruktur (naturområder, turdrag, friområder og parker) • Bevaringsverdige bygg og anlegg med tilhørende uteområder, og som har et formelt vern etter plan- og bygningsloven eller kulturminneloven • infrastruktur for jernbane og separat trikketrasé • arealer som må tilrettelegges spesielt for å håndtere forurensing • reparasjon eller rehabilitering av infrastruktur under bakken <i>I hensynssoner kulturmiljø gjelder normen i den grad det passer i forhold til kulturminnehensynene. Ved eventuelle behov for avvik fra minstekravet skal slike prosjekter fortsatt etterstrebe å utnytte mulighetsrommet for blågrønne tiltak.</i>	Bestemmelsen er endret til retningslinje. Opprinnelig retningslinje er forkortet til kun første avsnitt.	Dersom bestemmelsen gjøres om til en retningslinje sikres ikke bruk av normen i KPA. Formålet med å sikre bruk av normen, altså ha den som en bestemmelse, er å styrke blå og grønne verdier i planområder og i enkeltprosjekter. Normen stimulerer til bruk av åpne overvannsløsninger i større omfang enn det som har vært vanlig hittil. Den er også et insitament til å ivareta og etablere mer vegetasjon innenfor tettbebyggelsen. Selv om normen ikke gir direkte føringer for hvilken type vegetasjon som skal bevares eller etableres stimulerer den til en vesentlig økt andel vegetasjonsflater. Dette igjen gir et større potensiale for å styrke naturmangfold og å skape bedre sammenhenger i den blågrønne strukturen. I tillegg belønner normen ivaretagelse av eksisterende trær, noe som er svært positivt både med tanke på overvannshåndtering og særlig for naturmangfoldet. Noen av tiltakene vil også gi et bedre mikroklima og ta vare på karbonlager i vegetasjon og jord. Fjerning av de siste to avsnittene i retningslinjen anses ikke å ha særlig betydning, da det er utarbeidet en egen veileder for blå/grønnfaktor som kan ivareta dette.
	§ 12.3 Vassdrag Tiltak som forringer økologiske funksjoner i og ved vassdrag er ikke tillatt. Nødvendige tiltak for drift, vedlikehold og fornying av eksisterende teknisk infrastruktur for veg og bane kan tillates, men skal i størst mulig grad ivareta økologiske funksjoner. Lukking av vassdrag tillates ikke. Ved reguleringsplaner som berører lukkede eller sterkt påvirkede vassdrag skal det alltid vurderes om vassdraget kan gjenåpnes og restaureres. Partikkelavrenning og annen forurensning til vassdrag skal unngås. Det skal legges særskilt vekt på å ivareta og der det er mulig reetablere et belte med naturlig kantvegetasjon som gir levested for planter og dyr. Vegetasjonsbeltet skal ivareta viktige økologiske funksjoner, motvirke erosjon og bidra til flomsikring og karbonlagring. Bredden på kantsonen på hver side av vassdraget skal være minimum 10 meter innenfor tettbebygde områder og 50-meter innenfor LNFR-områder.	Bestemmelsen er noe omskrevet og forkortet ved at kun første avsnitt + første og siste setning i andre avsnitt er beholdt. Resten av bestemmelsen er endret til retninslinje og noe forkortet.	Konsekvensen av denne endringen er at føringene for gjenåpning og restasurering av vassdrag blir svakere, samt føringene for kantsoner og kantvegetasjon langs vassdragene.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 13 Mobilitet		Kommunedirektøren foreslår: Diverse endringer og forkortinger etter vurdering av overlapp mot andre bestemmelser (§ 8 og § 23)	Hele kapittelet forkortes og gjøres med oversiktlig.
	§ 13.1.1 Transportsystemet skal bidra til attraktive sentrumsområder, at flere går, sykler og reiser kollektivt og at viktige samfunnsfunksjoner som utrykningskjøretøy, renovasjon og varetransport har nødvendig fremkommelighet. Samferdselsanlegg innenfor tettstedene i Trondheim skal defineres og utformes som gater. Unntak er fjernveger og skinnegående transport. <i>Gatene bør bidra til attraktivt bomiljø og byliv gjennom å legge til rette for gode forhold for gående og syklende og sikre areal til opphold og blågrønne kvaliteter. Gater med biltrafikk skal utformes på en måte som holder farten lav for å begrense arealbruk, forurensning fra støy og støv og å sikre opplevd trygghet og trafiksikkerhet i tettbygde områder.</i>	Kommunedirektøren foreslår: Bestemmelsen er forenklet og forkortet.	Endrer ikke innholdet.
	§ 13.1.2 Gangforbindelser skal gi korte og attraktive adkomster til kollektivtilbud, sentrum og lokalsentrum, andre tjenestetilbud, grøntområder og andre viktige målpunkt. <i>Fortau bør opparbeides med minst 2,5 meter asfaltert bredde og reguleres med 3 meter bredde for å inkludere skulderareal. I private blindveger uten gjennomgang kan 1,5 meter asfaltert bredde aksepteres hvis de betjener færre enn 50 boenheter.</i>	Kommunedirektøren foreslår: Bestemmelsen er omskrevet for tydeliggjøre.	Endrer ikke innholdet.
	§ 13.1.3 Innenfor tettstedene i Trondheim skal krysningspunkt for fotgjengere anlegges på bakken, unntak gjelder §13.3. En annen løsning kan vurderes der alternativet sikrer en mer effektiv gang- og sykkelforbindelse. Planskilte krysningspunkt kan vurderes som et tillegg til krysningspunkt på bakken, der dette er nødvendig for å sikre trygg skoleveg.	Kommunedirektøren foreslår: Bestemmelsen er forenklet og forkortet.	Endrer ikke innholdet.
	§ 13.1.4 Langs offentlig veg tillates ikke tiltak som kan hindre opplag av snø innenfor en avstand på 1 meter fra ytterkant av trafikkareal eller regulert trafikkareal. Langs offentlig gate i byggesone 1 og 2 kan snøopplag løses i møbleringssoner og veggsoner langs trafikkarealene. <i>Illustrasjons- og utomhusplaner bør redegjøre for vintersituasjonen og tilstrekkelig areal for drift og framkommelighet. I områder høyere enn 100 m.o.h., eller i områder hvor det forventes store snømengder, bør det settes av minst 2 meter.</i>	Bestemmelsen foreslås forkortet til "Langs offentlig veg skal det sikres minst en meter snøopplag. Andre avsnitt endres til retningslinje. Setning i retningslinje om illustrasjons- og utomhusplaner strykes.	Endrer ikke innholdet, men den blir mindre spesifikk.
	§ 13.2 Mobilitetsutredning I planforslag med ny bebyggelse over 1 000 m2 BRA skal det foreligge utredning som viser hvordan planforslaget vil bidra til at flere går, sykler og reiser kollektivt. Foreslåtte tiltak i mobilitetsutredningen skal sikres i reguleringsplanen. Mobilitetsutredningen bør vise:	Kommunedirektøren foreslår: Bestemmelsen er forenklet og forkortet.	Begrensningen til planforslag med ny bebyggelse over 1 000 m2 fjernes, og bestemmelsen gjelder dermed for alle planforslag. Ellers anses ikke å endre innhold/betydningen av bestemmelsen.
	§ 13.3 Fjernveg Langs fjernveg skal effektiv og trafiksikker fremkommelighet for motoriserte kjøretøy prioriteres. Antall avkjørsler skal være begrenset. Kryssing av gående og syklende skal hovedsakelig skje i plandelt løsning. Unntak gjelder for fjernveg, rRiksveg 706, som ligger på bakken innenfor byggesone 1 eller 2. Der skal kryssing hovedsakelig skje på bakken, jfr. § 13.1.3.	Kommunedirektøren foreslår: Bestemmelsen er forkortet. Alt etter andre setning er strøket.	Forlag til forenkling anses ikke å ha vesentlig betydning, da det som er strøket også er omtalt i § 13.1.3.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 14 Parkering			
	§ 14.5.2 Utforming Parkeringsplasser for biler skal være minst 2,5 meter brede når biler parkerer ved siden av hverandre. Ved vedlikehold av eksisterende anlegg kan 2,3 meters bredde aksepteres. Lengden på parkeringsplassen skal være minst 5,0 meter. På felles parkeringsanlegg skal manøvreringsareal bak parkeringsplassen være minst 6,0 meter ved vinkelrett parkering. På annen parkering skal manøvreringsareal bak parkeringsplassen være minst 5,0 meter. <i>Ved fysisk hindring som vegg eller søyle inntil parkeringsplassen bør parkeringsplassen utvides med 0,25 meter. Det bør sikres fri høyde på minst 2,6 meter på hc-parkeringsplass ved hovedinngang eller heis. Detaljutforming av parkeringsanlegg bør være i henhold til Statens vegvesen Håndbok N100. Der parkeringsanlegg legges i bygning eller under bygning (parkeringskjeller) bør adkomst innlemmes som del av fasaden. Ved behov for rampe eller bilheis/spesialheis bør denne legges innvendig.</i>	Bestemmelsene høres i to alternativer: Alternativ A - endret til retningslinje, som svar på vedtakspunkt 31. Alternativ B - bestemmelse med nytt innhold - krav til størrelse på pareringspanlegg er økt, samt at retningslinjen også er endret til bestemmelse	Alternativ A - forkortet versjon som svar på vedtakspunkt 31: KPA sikrer da ikke minimumsstørrelser ved etablering av nye parkeringsanlegg. Dette kan få uheldige konsekvenser for brukerne av disse parkeringsanleggene, dersom utbygger avviker fra retningslinjen. Alternativ B - utvidet og endret versjon som svar på vedtakspunkt 37: se beskrivelse av konsekvenser i vedlegg 1.
	§ 14.6 Plassering og utforming av sykkelparkering Sykkelparkering skal plasseres nær hovedinnganger. Der minimumsnormen gir krav om minst 10 sykkelparkeringsplasser skal: - minst 50 prosent av plassene være innvendig i bygg eller ha overbygg med belysning. Individuell bod regnes ikke som sykkelparkering. - minst 15 prosent av plassene være store nok for sykkelvogner og lastesykler, og være minst 1 meter i bredden og 2,6 meter i lengden - det for virksomheter være garderobe med dusjfasiliteter for ansatte Ved utforming av parkeringsplasser for ulike typer sykler og andre mindre fremkomstmidler, skal det legges stor vekt på brukbarhet, tilgjengelighet og trygghet. Ved planforslag eller søknad om byggetiltak skal det per 100 sykkelparkeringsplasser settes av arealer til vask og enkel service. <i>Der hvor parkeringsløsningen ikke er på bakkeplan eller i 1. etasje, skal den legges i første parkeringsplan. Ved anleggelse av sykkelparkering i første parkeringsplan bør det sikres adkomst via rampe eller bilheis/spesialheis dimensjonert for sykkelvogner og lastesykler. Ved bruk av to-etasjes sykkelstativer bør disse anlegges med god takhøyde, løftemekanisme, med god avstand mellom hvert stativ i stativet og låseboyle. Andel sykkelparkeringsplasser i to-etasjes stativ bør ikke overgå ⅔ av totalt antall stativ.</i>	Kommunedirektøren foreslår: Bestemmelsen er forenklet og forkortet.	Innhold/betydningen av bestemmelsen endres ikke, men den blir noe mindre detaljert og spesifikk angående løsninger.
§ 15 Energi og klima		I vedtakspunkt 31 foreslås hele kapittelet endret til retningslinje, og §15.3-5 forslås også forkortet. Kapittelet høres i to alternativer: Alternativ A: Første setning i § 15.1 blir stående som én kort og generell klimabestemmelse. Resten av § 15.1 og §15.2-5 er forkortet og gjort om til retningslinjer. § 15.6 Fjernvarme endres også til retningslinje, men ordlyden endres ikke. Alternativ B: Deler av kapittelet beholdes som bestemmelser: § 15.1 beholdes, § 15.2, 3 og 5 forkortes og slås sammen. § 15.6 Fjernvarme endres ikke.	Når hele kapittelet til retningslinje: blir det mindre sannsynlig at vi får til de nødvendige endringene vi trenger for å nå klimamålene våre. Klimaambisjonene vil kun bli fulgt opp av de som uansett har disse, og dette kan bidra til å skape uheldige konkuransseforhold. Det som det ikke er stilt krav om kan det heller ikke føres tilsyn på. I tillegg er det viktig med dokumentasjon på disse temane for å kunne sammenlikne, og evaluere hvilke tiltak som har mest effekt. Erfaring fra andre kommuner som har hatt slike retningslinjer tidligere er at disse ikke har hatt noen effekt. De blir valgt bort, da det finnes mange andre tema som det er knyttet krav til. Utviklingen generelt i resten av landet (og EU) er at det settes strengere krav til klima, også i plan og byggesaker. Både Bystyret i HØP 2022-25, formannskapet i sak 305/20 og bygningsrådet i sak 343/21 er opptatt av at kommunen bruker de midlene den har til å redusere klimafotavtrykket fra byggsektoren.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
	§ 15.1 Klimamål Alle reguleringsplaner og søknadspliktige tiltak skal planlegges og gjennomføres slik at klimagassutslippene gjennom livsløpet blir lavest mulig. I alle planforslag skal prosjektets mål for utslipp av klimagasser angis i planens formålsbestemmelse. “Klimaveileder for plan- og byggesaker i Trondheim kommune” skal legges til grunn ved valg av løsninger. <i>Alle bygge- og anleggsplasser bør være fossilfrie innen 2025 og utslippsfrie innen 2030. Infrastruktur for fossilfri og utslippsfri anleggsplass bør tilrettelegges på et tidlig tidspunkt.</i>	Høres i to alternativer: Alternativ A: Første setning blir stående som én kort og generell klimabestemmelse, resten er forkortet og gjort om til retningslinjer. Alternativ B: Bestemmelen beholdes som den er.	I alternativ A er kravet om å angi klimamål i planforslagenes formålsbestemmelse og kravet om å følge klimaveilederen gjort om til retningslinjer. Da blir det frivillig å vurdere mulighetene for utslippsreduksjon i tidlig fase. Det er i tidlig fase at potensialet for å redusere utslipp er størst. Dersom tiltak for å redusere utslipp planlegges fra start, er det ofte mulig å redusere kostnadene ved utslippsreduserende tiltak. I alternativ B er bestemmelsen beholdt som den var.
	§ 15.2 Klima- og energidokumentasjon Forventede klimakonsekvenser som følge av gjennomføring av reguleringsplaner skal dokumenteres i samsvar med kriterier i “Klimaveileder for plan- og byggesaker i Trondheim kommune”. Planer som omfatter over 1000 m2 BRA, vesentlige naturinngrep eller andre større anleggstiltak, samt valg mellom riving eller bevaring av eksisterende bygg skal i tillegg dokumentere forventede klimakonsekvenser gjennom klimagassberegninger. Kommunen kan kreve at det utredes alternativer som viser hvordan klimagassutslippene kan reduseres. I planer og byggesaker skal det ved valg mellom riving og bevaring av eksisterende bygningsmasse synliggjøres hva som gir lavest klimagassutslipp av vedlikehold og hel eller delvis rehabilitering til ny bruk eller riving. <i>Klimagassberegninger bør baseres på NS 3720, samt Miljødirektoratets verktøy for beregning av klimagass fra arealbruksendringer.</i>	Høres i to alternativer: Alternativ A: Bestemmelsen forkortes og endres til en retningslinje under i § 15.1. Alternativ B: Bestemmelsen forkortes og slås sammen med § 15.5	Alternativ A: Endring til retningslinje gjør at det blir det frivillig å dokumentere klimagassutslipp i reguleringsplaner, og utrede alternativer for vurdere hvordan klimagassutslipp kan reduseres. Ved tilsyn vil det være uklart hva som er tilstrekkelig dokumentasjon. Alternativ B: Bestemmelsen er forkortet og dokumentasjonskrav fra 15.3 og 5 er inkludert i bestemmelsen for å unngå gjentakelser. Forkortingen medfører at alle planforlag og byggesaker skal dokumentere klimagassutslipp ved beregninger. Dette er en innstramming fra forslag til sluttbehandling der det er er spesifisert at dette gjelder for planer som omfatter over 1000 m2 BRA, vesentlige naturinngrep eller andre større anleggstiltak, samt valg mellom riving eller bevaring. Byggesaker var unntatt i forslag til sluttbehandling, siden TEK har egne krav til klimagassberegninger for byggesaker. Det ble påpekt i flere høringsuttalelser at det ikke måtte være divergerende krav til klimagassberegninger for byggesaker i KPA og byggteknisk forskrift.
	§ 15.3 Materialbruk og utforming for lang levetid Det skal i størst mulig grad benyttes materialer som gir lavest mulig klimagassutslipp gjennom livsløpet. Nye bygg skal utformes slik at det gis hensiktsmessig grad av fleksibilitet for gjenbruk og endret bruk. Ved regulering på tomt med eksisterende bygningsmasse skal ombrukspotensialet kartlegges. <i>Materialer må være robuste, ha lang levetid og tåle fremtidige klimaendringer. Miljødeklarasjoner for de viktigste bygningsmaterialene skal kunne fremlegges ved tilsyn.</i>	Høres i to alternativer: Alternativ A: Bestemmelsen forkortes og endres til en retningslinje under i § 15.1. Alternativ B: Bestemmelsen forkortes, men tar også inn deler av § 15.5	Alternativ A: Konsekvensen av endringen er at innholdet kun blir veiledende. KPA sikrer da ikke materialbruk og utforming av bygg som gir lavest mulig klimagassutslipp. Alternativ B: Setning om eksisterende bygningsmasse utgår, men dette anses som sikret i øvrige bestemmelser under § 15. Ingen av alternativene vil ha store konsekvenser. Det som er tatt ut kan inkluderes i klimaveilederen.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
	§ 15.4 Bygge- og anleggsfasen Planforslag skal redegjøre for tiltak for å redusere klimagassutslipp og transportbehov i bygge- og anleggsfasen. Bebyggelse og infrastruktur skal tilpasses terrenget for å redusere sprenging, graving og masseforflytting. Rene overskuddsmasser skal i størst mulig grad gjenbrukes innenfor planområdet eller til byggeprosjekter i nærheten. Forurensset masse kan gjenbrukes etter tillatelse fra forurensningsmyndigheten. For tiltak som krever avfallsplan, skal denne inneholde massedisponering og forventet kjørte tonn-kilometer. <i>Alle bygge- og anleggsplasser bør være fossilfrie innen 2025 og utslippsfrie innen 2030. Infrastruktur for fossilfri og utslippsfri anleggsplass bør tilrettelegges på et tidlig tidspunkt.</i>	Høres i to alternativer: Alternativ A: Bestemmelsen forkortes og endres til en retningslinje under i § 15.1. Alternativ B: Bestemmelsen er fjernet.	Alternativ A: Presisering av dokumentasjonskrav er tatt ut, og bl.a. massedisponering i avfallsplaner er ikke spesifisert. Alternativ B: Bestemmelsen er erstattet av bestemmelse under § 21 .2 som svarer ut vedtakspunkt 12
	§ 15.5 Energiløsninger Planforslag skal redegjøre for tiltak for å redusere behovet for tilført energi og belastningen planen vil ha på energisystemet i området. Ved utbygginger som samlet utgjør over 1000 m2 oppvarmet BRA, skal energibehov og energiforsyningsløsning dokumenteres. Plassering av bygninger og planlegging av tekniske løsninger skal tilstrebe å redusere energi- og effektbehovet, samt gjøre det mulig å høste lokal energi. <i>Redegjørelsen for energiløsninger bør vise hvordan utbyggingen skal bidra til å oppnå kommunens mål om nullvekst i stasjonært energibruk i perioden 2013-2030 og hvordan den reduserer effektbehovet på områdenivå. Der det ligger til rette for det bør elektrisitet og varme samordnes og lokale fornybare energiresurser utnyttets.</i>	Høres i to alternativer: Alternativ A: Første avsnitt endres til en retningslinje under i § 15.1, andre avsnitt tas ut. Alternativ B: Bestemmelsen er delt opp, og slått sammen med henholdsvis § 15.2 og 3.	Alternativ A: Dokumentasjonskravet blir kun veiledende, er gjort om til retningslinje til §15.1. Dette medfører færre kvalitetskrav til dokumentasjonen. Ved tilsyn vil det være uklart hva som er tilstrekkelig dokumentasjon. Alternativ B: Bestemmelsens innhold er ivaretatt i § 15.2 og 3.
	§ 15.6 Fjernvarme Ved utbygging eller ved hovedombygging med samlet areal over 500 m2 BRA innenfor gjeldende konsesjonsområde for fjernvarme skal bebyggelsen tilknyttes fjernvarmeanlegg. For tiltak mer enn 50 meter fra fjernvarmetrase, gjelder tilknytningsplikten for bygg over 1000 m 2 BRA. Tilknytningsplikten gjelder også for mindre bruksareal innenfor konsesjonsområdet dersom arealet er en del av et framtidig større utbyggingsprosjekt. Det kan kun fritas for tilknytningsplikt til fjernvarme hvis det dokumenteres at klimagassutslippene ved andre energiløsninger er lavere og belastningen på el-nettet blir akseptabel. Nødvendig anleggsarbeid for å etablere løsningene skal inkluderes i klimagassberegningen. <i>Akseptabel belastning på el-nettet tilsier at varmeløsningen ved dimensjonerende utetemperatur ikke belaster el-nettet vesentlig mer enn tilsvarende bygg som tilfredsstiller gjeldende byggteknisk forskrift og som benytter fjernvarme som primærvarmekilde.</i>	Høres i to alternativer: Alternativ A: Bestemmelsen endres til en retningslinje, ordlyden beholdes som den er. Alternativ B: Bestemmelsen endres ikke.	Alternativ A: Overføringskapasiteten i strømmettet i Trondheim er forventet å være andstrengt i flere år fremover. Bruk av fjernvarme er den energiformen som gir størst avlastning av strømmettet i kuldeperiodene om vinteren når belastningen er størst. Hverken solceller eller bergvarmepumper kan gi den samme avlastningen. Innenfor konsesjonsområdet bør derfor flest mulig benytte fjernvarme. For å stille krav om tilknytning til fjernvarme i en byggesak, må det være bestemmelse om tilknytningsplikt i plan. Dersom bestemmelsen gjøres om til retningslinje, må tilknytningsplikt bestemmes i en den enkelte reguleringsplan. Det gir mindre forutsigbarhet. Alternativ B: Ingen endring.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 16 Klimatilpasning, risiko og sårbarhet		I vedtakspunkt 31 foreslås hele kapittelet endret til retningslinje	
	§ 16.1 Klimarelaterte hendelser Temakart klimarelatert risiko (vedlegg 4) viser områder der det er kartlagt potensiell risiko for klimarelaterte hendelser. I markerte arealer skal planforslag og byggesøknader ha spesiell fokus på å sikre nødvendige avbøtende tiltak mot klimarelaterte hendelser. Tiltakene skal ivareta og styrke naturmangfold, økologiske funksjoner og opplevelseskvaliteter. Ved planforslag innenfor arealer markert i temakartet skal ROS-analysen alltid omfatte klimarelaterte hendelser. <i>Temakart "Klimarelatert risiko" finnes også digitalt i Trondheim kommunes kartløsning som et aktsomhetskart. Beskrivelse og veiledning finnes på kommunens nettside.</i> <i>Høye utslippsscenario (RCP 8.5) fra nasjonale klimaframskrivninger for 100 år fram i tid skal legges til grunn for vurderinger av klimarelatert risiko ved planforslag og søknad om tiltak etter PBL 20-1 a,d,j,k,l. Overordnede planer må hensynta risiko i et enda lengre tidsperspektiv. Potensiell samvirking mellom forskjellige klimahendelser skal vurderes.</i> • For byggverk som kan være utsatt for stigning i havnivå, stormflo og bølgepåvirkning skal det fastsettes sikkerhetsklasse for flom i tråd med byggteknisk forskrift §7-2, 3 ledd og veiledning fra Direktoratet for byggkvalitet. • For byggverk som kan være utsatt for flom i vassdrag skal det fastsettes sikkerhetsklasse for flom i tråd med teknisk forskrift §7-2, 2 ledd og veiledning fra Direktoratet for byggkvalitet. • For flomveger utenom vassdrag skal arealer 5 meter ut fra dreneringslinjen regnes som utsatt dersom overliggende nedbørsareal er over 50 da. Risiko skal vurderes for klimatilpasset gjentakintervall for nedbør på 100 år. og NVEs Rettleiar for håndtering av overvatn i arealplanar legges til grunn. • For skred i bratt terreng, skal NVEs Veileder for utredning av sikkerhet mot skred i bratt terreng legges til grunn	Det meste av bestemmelsen er endret til retningslinje, men én setning som fokuserer på tilstrekkelig sikkerhet er lagt inn som bestemmelse. Retningslinje er tatt ut, og er flyttet til veiledning til kommunens aktsomhetskart for klimarelaterte hendelser, med unntak av setningen som starter med: <i>Høye utslippsscenario...</i>	For å gjøre om hoveddelen av bestemmelsen til retningslinje, er det foreslått en kort bestemmelse om tilstrekkelig sikkerhet, som retningslinjen kan knyttes til. Det forventes mer ekstremvær og klimarelaterte hendelser. Dette er et tema som trenger mer fokus. Kommunedirektøren opplever at kunnskap og bevissthet om klimatilpasning ikke er god nok. Å redusere deler av bestemmelsen til retningslinje vil kunne gi en negativ signaleffekt . Dersom dette medfører at prosjekter godkjennes uten tilstrekkelig sikkerhet, kan det medføre erstatningsansvar for kommunen. I forbindelse med første høring fremmet NVE innsigelse mot at områder med identifisert risiko for klimarelaterte hendelser kun skulle vises i et digitalt kart. Innsigelsen ble løst ved at kommunen viste områdene i et datert, juridisk bindende temakart. Det forventes ny innsigelse dersom bestemmelsen gjøres om til retningslinje, og temakartet ikke lenger er juridisk bindende. Retningslinjen fra "høye utlippsscenario.." kan flyttes til veilendningen for kommunens digitale kart, uten store konsekvenser.
	§ 16.2 Områdeskred (kvikkleire) I områder under marin grense skal alle planforslag og tiltak etter PBL 20-1 a, b, d, f, g, j, k, l, m og n, vurdere om de kan bli berørt av områdeskred, enten som løseområde eller utløpsområde. I områder med fare for områdeskred skal reguleringsplaner og tiltak PBL 20-1 a, b, d, f, g, j, k, l, m og n dokumentere tilstrekkelig sikkerhet mot områdeskred etter NVEs veileder 1/2019 eller senere oppdateringer. Dette gjelder områder med fare for områdeskred markert i temakart kvikkleire, samt fareområder avdekket etter første ledd.	Det meste av bestemmelsen er endret til retningslinje, men én setning som fokuserer på tilstrekkelig sikkerhet er lagt inn som bestemmelse.	For å gjøre om hoveddelen av bestemmelsen til retningslinje, er det foreslått en kort bestemmelse om tilstrekkelig sikkerhet mot områdeskred, som retningslinjen kan knyttes til. Det er stor bevissthet om kvikkleirefare i Trondheim og bransjen kjenner til kartlagte kvikkleiresoner. Under marin grense kan man påtreffe kvikkleire også utenfor identifiserte kvikkleiresoner. Bestemmelsen tydeliggjør at forslagsstillere og søkere har ansvar for å avdekke slike soner som berører sitt prosjekt. Bestemmelsen skal bidra til tilstrekkelige, men ikke overdimensjonerte undersøkelser og risikovurderinger for å dokumentere tilstrekkelig sikkerhet. Dersom bestemmelsen gjøres om til retningslinje blir den veiledende for ROS analyse som skal utføres i planfasen og for vurderinger av sikkerhet i behandlingen av byggesaker. I forbindelse med første høring fremmet NVE innsigelse mot at områder med identifiserte kvikkleiresoner hendelser skulle vises i et digitalt kart. Innsigelsen ble løst ved at kommunen viste områdene i et datert, juridisk bindende temakart. Vi må forvente ny innsigelse dersom bestemmelsen gjøres om til retningslinje, og temakartet ikke lenger er juridisk bindende.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
§ 19 Støy og stille områder			
	§ 19.4 Støyskjermingstiltak Plassering av formål, utforming av terreng, bygninger og fasader, samt valg av materialer skal bidra til å redusere behovet for støyskjermer. Nødvendige støyskjermingstiltak skal ha minst mulig visuell og fysisk barrierevirkning og ha god tilpasning til steds karakteren. <i>Teknisk støy, for eksempel fra ventilasjonsanlegg, bør ikke rettes inn mot friområder og uteområder beregnet til rekreasjon, opphold og lek. Støyende næringsaktivitet bør ikke etableres nært boliger. Det bør vurderes støygrenser for aktivitet i tidsrommet 23-07 og på søndager og helligdager.</i>	Bestemmelsen er forkortet; kun første setning er beholdt. Retningslinjen tatt ut.	Bestemmelsen reduserer til kun å omhandle tiltak for å unngå bruk av støyskjermer. Utforming av nødvendig støyskjermingstiltak, samt aktsomhet rundt etablering av støykilder må ivaretas utenom KPA
§ 21 Massehåndtering			
	§ 21.2 Midlertidig massehåndtering I planforslag for større utbyggingsområder med trinnvis utbygging skal det vurderes avsatt arealer til mellomlagring av overskuddsmasse fra andre utbyggingsprosjekter i bydelen.	Bestemmelsene høres i to alternativer: Alternativ A - utvidet versjon som svar på vedtakspunkt 12: se beskrivelse i vedlegg 1. Alternativ B - endret til retningslinje som svar på vedtakspunkt 31.	Alternativ B: Konsekvensen av endringen er at innholdet kun blir veiledende. KPA sikrer da ikke at det blir vurdert avsatt arealer til mellomlagring av overskuddsmasse fra utbyggingsprosjekter i bydelen
§ 23 Bebyggelse og anlegg (1000) - byggesone 1-4			
§ 23.1 Felles bestemmelser byggesone 1-4			
	§ 23.1.2 Areal til offentlig funksjoner For alle planforslag skal det tidlig i planprosessen avklares behov for å innpasse areal til nye offentlige funksjoner, eller utvidelse av eksisterende. - Behovet for teknisk infrastruktur skal vurderes uavhengig av utbyggingsarealets størrelse. - Behovet for barnehage, kommunale boliger, idrettsanlegg, park og friområde skal vurderes ved utbyggingsarealer over 3 dekar. - Behovet for helse- og velferdssenter skal vurderes ved utbyggingsarealer over 6 dekar. - Behovet for barne-/ungdomsskole skal vurderes ved utbyggingsarealer over 10 dekar.	Bestemmelsen foreslås forkortet, og slått sammen med § 23.1.4. Det spesifiseres ikke hvilke anlegg det skal vurderes areal til.	Forlag til forenkling anses ikke å endre betydningen av bestemmelsen, men den blir mindre spesifikk angående hvilke offentlige funksjoner det skal vurderes areal til. Bestemmelsen blir mindre konkret og dette kan bidra til at færre forstår hva den egentlig skal sikre.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
	§ 23.1.4 Infrastruktur for lade- og fyllestasjoner Det må tidlig i planprosessen avklares om det er behov for og må avsettes areal i bydelen for infrastruktur for lading og fylling av alle typer kjøretøy.	Bestemmelsen foreslås forkortet, og slått sammen med § 23.1.2. Det spesifiseres ikke hvilke anlegg det skal vurderes areal til.	Forlag til forenkling gjør innholdet i bestemmelsen noe vagt, da det ikke spesifiseres hvilken nødvendig infrastruktur er det skal vurderes areal til. Dette kan bidra til at færre forstår hva den egentlig skal sikre.
§ 23.2 Felles bestemmelser byggesone 1 og 2			
	§ 23.2.1 Bystruktur og bebyggelse a. Områdene skal utvikles etter bymessige prinsipper, med høy tetthet og kvalitet, og sammenhengende byromsnettverk. b. Første etasje, herunder areal på bakkeplan trukket inn under tak, ut mot sentrale offentlige gater, gangveger og byrom skal ikke inneholde parkeringsanlegg, boder og lager, samt større rom for tekniske anlegg. c. Langs fasader som henvender seg mot hovedgater og offentlige byrom skal det etableres utendørs møbleringssone som muliggjør tilrettelegging for utendørs byliv. d. Ny bebyggelse skal utformes og plasseres slik at den ikke er til hinder for at omkringliggende eiendommer kan utvikles med tilsvarende tetthet og kvalitet, der hvor dette kan være aktuelt. e. Oppføring av mikrohus tillates ikke. <i>Ved planlegging av ny bebyggelsesstruktur bør kvartaler ha maksimal bredde/lengde på 70 meter, og underdeles i mindre volumer med maksimalt 30 meter fasadelengde mot offentlige gater og byrom.</i> <i>Førsteetasjer ut mot sentrale offentlige gater, gangveger og byrom bør ligge på samme nivå som gateplan for å muliggjøre innganger fra gata.</i> <i>Felles oppholdsrom for flere boenheter, kantiner eller lignende skal fortrinnsvis plasseres i første etasje mot offentlige gater, gangveger, byrom eller felles uteoppholdsareal.</i>	Bestemmelsen foreslås forkortet ved at punkt e strykes. Bestemmelsen slås sammen med § 23.2.2.	Foreslått endring gjør at det ikke spesifiseres at mikrohus ikke kan oppføres i byggesone 1 og 2. Innholdet i denne bestemmelsen anses imidlertid sikret ved at det krav til minimum utnyttelsesgrad i byggesone 1 og 2, på henholdsvis 100 og 130 % BRA.

kapittel	Bestemmelser endret som følge av vedtakspunkt 31	Hva er endret for å følge opp vedtakspunkt 31?	Konsekvens av endringen
	§ 23.2.2 Bymiljø a. Ferdselsårer skal utformes som bymessige gater som fremmer gange, sykkel og kollektiv som reisemåte. b. Det skal avsettes areal for beplantning og møblering i gatemiljøet. Det skal prioriteres å bevare eller plante gatetrær og vegetasjon. c. Utforming av gater og byrom skal være i tråd med enhver tids gjeldende retningslinjer for utforming av offentlige gater og byrom gitt av Trondheim kommune. d. Stopp for tjeneste- og varelevering og renovasjonsbiler skal fortrinnsvis etableres i forbindelse med møbleringssone langs sidegater. <i>Det skal tilstrebese et finmasket gangnett, og rutenettet bør ikke overstige 90 x 90 meter.</i> <i>Som en mindre del av møbleringsarealet langs gater kan det etableres langsgående offentlig korttidsparkering for besøkende, HC parkering og taxi.</i>	Bestemmelsen foreslås forkortet ved at punkt a, b og c strykes, samt del av retningslinje strykes. Bestemmelsen slås sammen med § 23.2.1.	Punkt a og b vurderes ivaretatt under § 13 <i>Mobilitet</i>. Punkt c anses som ivaretatt gjennom kommunens retningslinjer for utforming av gater og byrom i seg selv. Del av retningslinjen om konkrete avstander i gangnettet strykes, da dette er til dels ivaretatt av angivelse av kvartalsstørrelse i retningslinje til § 23.2.1. Å slå sammen § 23.2.1 og 2 bidrar også til en forenkling og forkorting av bestemmelsene.
§ 23.3 Byggesone 1 - Sentrumskjerner			
	§ 23.3.3 Utforming av bystruktur og bebyggelse a. Sentrumsstrategien og Gatebruksplan for Midtbyen skal legges til grunn som stedsanalyse og overordnede føringer for planforslag i byggesone 1, felt S1_Midtbyen og Trondheim sentrum. b. For planforslag i sentrumskjerner felt S2-5 skal det utarbeides stedsanalyse for hele sentrumskjernen, samt tilgrensende områder som er nødvendige for å sikre sammenheng i bystrukturen. c. Arealene i etasje på gateplan skal være fleksible for ulike typer virksomheter og enhetsinndeling. Takhøyde skal være minimum 4,5 meter brutto. d. Mot torg og sentrale gaterom/strøk skal fasader i første etasje ha et åpent uttrykk og en stor andel vinduer, samt dører med direkte adkomst fra gateplan. Vinduer skal ikke dekkes med folie eller lignende.	Kommunedirektøren foreslår: Mindre endringer i ordlyden for å forkorte og forenkle.	Forlag til forenkling anses ikke å ha vesentlig betydning.
§ 29.6 Bevaring kulturmiljø (H570)			
	(Retningslinjen inneholder spesifikke føringer for de ulike hensynssonene, se § 29.6 i bestemmelsene til Kommunedirektørens forslag til sluttbehandling 15.09.2023: https://drive.google.com/file/d/13FBnd17UVM1bvDdud6R0aIxvPLJYhKl/view)	Kommunedirektøren foreslår: Flytte retningslinjene i sin helhet inn i vedlegget <i>Kulturmiljø og antikvarisk bebyggelse</i>, og samtidig supplere § 9.3 <i>Hensynssoner kulturmiljø</i> med setning om at disse retningslinjene skal være retningsgivende ved utforming av nye planer og tiltak.	Konsekvensen av endringen er at innholdet i retningslinjene ikke blir å finne i bestemmelsesdokumentet. Endringen i bestemmelse til § 9.3 <i>Hensynssoner kulturmiljø</i> sikrer at retningslinjene likevel skal følges opp, og henviser til hvor de finnes. Dette blir på samme måte som at det angis i § 15.1 Klimamål at: <i>“Klimaveileder for plan- og byggesaker i Trondheim kommune”</i> skal legges til grunn ved valg av løsninger.
§ 32 Bestemmelsesområder			
	§ 32.4 Bestemmelsesområde #4, Sjøbad Strandveikaia Innenfor området skal det etableres offentlig sjøbad i tråd med Kvalitetsprogram for Nyhavna. Ved detaljregulering innenfor felt 1 - 10 innenfor KDP Nyhavna samt Jarlheimsletta, Fridheimkvartalet og Reina skal opparbeidelse av sjøbadet sikres.	Foreslås endret til retningslinje	Konsekvensen av endringen er at innholdet kun blir veiledende. Etablering av sjøbad Strandveikaia blir dermed ikke sikret i KPA.